

MAGDA ISANOS - RELIGIOUS POETRY

Dumitra-Daniela Popa (Apostu)
PhD student, „Transilvania” University of Braşov

Abstract: During the little time she had, as she went to eternity at only 29 years old, Magda Isanos has written poetry, theatre, novels and journalism. It has been said about her that she is the most profound poet of the Romanian literature. Love is a form of integration of the passing being into eternity. Magda Isanos poetry is rich in effects of uncommon musicality, generated by the nature of sounds, by the combination of vowels and consonants, by the diversity of rhyme, all these responding to a unique inner flow in perfect concordance with the course of history.

Keywords: biography, light, nature, religious, God

Introducere

Magda Isanos este o poetă care a creat poezie religioasă, a lăsat o operă originală în care dăinuie sentimentul că sfârşitul lumesc îi e aproape. Horia Bădescu în lucrarea *Magda Isanos. Drumul spre Eleusis* scrie că „poeta se angajează într-o transcendere finală, de un caracter mai puţin obişnuit...¹”

Magda Isanos s-a născută la 17 aprilie 1916, la Iaşi, într-o familie de medici, anii copilăriei şi ai adolescenţei şi i-a petrecut peste Prut, în Chişinău, unde a absolvit şi liceul. Debutul literar a avut loc în anul 1932 în revista *Licurici*.

Anul 1934 este momentul în care se înscrie la Facultatea de Drept din Iaşi, aici va colabora la mai multe reviste. La doar 28 de ani, la data de 17 noiembrie 1944 pleacă la Domnul după o perioadă de mare încercare trupească. În timpul vieţii a publicat un singur volum, *Poezii* 1943.

Volumele tipărite postum sunt *Cântarea munţilor* (1945), *Ţara luminii* (1946), *Poezii* (1947), *Versuri* (1964) şi *Confesiuni lirice* (1989) şi cuprind atât versuri, cât şi poezie ce arată deschiderea poetei spre această lume a creaţiei.

Cuprins

Opera Magdei Isanos aparţine perioadei interbelice, iar primele sale creaţii arată bucuria de a trăi şi sunt definiţii ale vieţii: *Am multe lucruri de scris,/ de plante şi ape line,/ care toate-nchid câte-un vis,/ mai rămuross, mai ciudat ca mine.// Când plouă nu se-nţâmplă nimic./ Oamenii spun : asta vine de sus ;/ streşinile-ngîină : pic, pic.../ şi gîlgîie-n putred apus.//....(Confesiuni)*²

Eul creator isanoscian este sincer, dăruitor de iubire şi împrăştie efeminitate: *Aş vrea acest poem să-l ridic ca un val,/ s-acopăr cu el partea neagră din lume,/ totul să fie alb...(Aş vrea)*

¹ Horia Bădescu, *Magda Isanos, Drumul spre Eleusis*. Contemporanul nostru, Ed. Albatros, Bucureşti, 1975, p. 96.

² Poeziile sunt preluate din volumul *Poezii*, Magda Isanos

Esența vieții este iubirea, esența poeziei Magdei Isanos este de asemenea, iubirea. Poemele Magdei Isanos mustesc în iubire coplesitoare, iar femeia este cea „care îl înfășoară candid cu privirile și gândurile, dăruindu-i bărbăția cu acel senzualism suav”³

Prin modalitatea de a scrie despre iubire, și anume, ca unică manifestare a firii umane, se remarcă transformarea trăirii acestui sentiment ca pe ceva ce îmbogățește viața de aici prin raportare la ceva dumezeiesc.

Coordonata religioasă îmbracă două forme, una umană și una ce depășește limitele umanului, transcendentă.

Poeta are un trai ce tinde spre dorința de a atinge infinitul, aceasta îl simte pe Dumnezeu prin presimțirea morții. Creația ce face trimitere la divinitate este în fapt o încercare de sacralizare a lumescului.

Conotația mistică este bine definită în volumul *Poezii* și are ca punct central aflarea lui Dumnezeu: *Nu știi cum să Te numesc Iubire:/ Părinte, frate, domn, prieten, mire.../ Căci să vorbesc cu meșteșug nu știu,/ Dar parcă, Doamne, Mumă-mi ești și Fiu. (Rodire- de completat poezia din cartea-volum)*

Toposul are o valență paradisiacă, este asemenea Raiului, poezia *Doamne, unde-ai să ne-așezi pe noi* este o mărturie: *Doamne, unde-ai să ne-așezi pe noi,/ visătorii,/ care-am băut din corola florii/ de mătrăgună și-am trăit goi?/ N-am avut altă-avuție/ decât praful de pe tălpile noastre,/ altă casă decât zările-albastre/ din copilărie./ Oamenii, ocolindu-ne-au zis: cine sunt acești vânzători de vis ?/ N-am avut liniște, n-am avut masă-așezată,/ însă tu ne zâmbeai câteodată./ Te-arătai la sfârșitul câte unui cuvânt,/ erai ca un fulger, ca opală de vânt./ Și noi ne spuneam rugăciunile,/ încrezători în toate minunile.*

În alte creații, Dumnezeu este un supraveghetor, unul care stă în umbră: *Ieșind din pământ,/ zeii cu creștetul sfânt/ semănau a pomi și tufișe./ Luna cu raze furișe/ lumina coroanele lor-/ de laur și mirt mirositor./ Unde puneau piciorul sau mâna/ înfloreaîndată țărâna,/și chiar în cer se fără poiene/ de stele clipind alene./ [...]Era plină grădina./ Cu fiecare zeu creștea lumina."/ "Se face primăvară, zise-un arbust,/ mugurii mei s-au umplut de must."/ "Și noi, vorbiră broaștele țestoase,/ simțim pământul bine cum miroase."/ "Câteva ramuri văzui pe jos./ O broască și-o aripă de corb –/ însă soarele-n cer era orb. (Zeii)*

În volumul *Poezii* tema vieții și cea a morții sunt regăsite în cele mai multe creații, în poemul *Cânt moartea* e percepută ca o obsesie *Cânt ca privighetorile oarbe./ Nu știu, eu sorb cântecul sau el mă soarbe./ Atât de sus ne-nălțăm câteodată.../ Sufletu-mi arde de-o flacăară înfricoșată.// Ca rugul din care a vorbit Dumnezeu,/ așa arde sufletul meu./ Cred în zâne, în sfinți și minuni;/ prieteni, nu-mi împlețiți cununi./ Cântecul e-n mine ca-n voi tăcerea;/ îi bănuiesc uneori puterea,/ însă nu știu nimic și mă-nchin smerit/ îngerului lângă mine ivit.//[...] (Cânt)*

Modalitatea de abordare a morții este panteistă și amintește de Lucian Blaga prin elementele novatoare precum, exprimarea sentimentele sau peisajul campestru descris prin temeni opuși lumină-întuneric sau zi-noapte.

Prin presimțirea trecerii în lumea fără de sfârșit remarcăm puritatea omului Magda Isanos, iar creația este percepută ca o jertfă adusă lui Dumnezeu. Natura omenească face ca eul creator să aibă temeri cu privire la momentul morții, însă îngerul este cel ce mijlocește în această etapă unică: *Înger din lumină, roagă-te pentru mine,/ ieși din casa ta zidită-n rază/ și zi: „Doamne, mă rog pentru pâne, / pentru somn, și liniște-n amiază.// Mânile mele grele nu se ridică./ Îngere, m-aș ruga și mi-i frică;/ însă tu cu aripa roagă-te tare și zi:/ „Să fie cu soare, să treacă repede ultima zi... (Înger din lumină – Magda Isanos)*

³ Ion Rotaru, O istorie a literaturii române, vol.3, Ed. Minerva, București, 1987 p. 92.

O altă temă ce înalță sufletul este tema iubirii, prin iubire oferim și nu trebuie să așteptăm, poeta este un mesager al iubirii. Creația *Dragostea mea* este un imn al iubirii, ce pare să facă trimitere la Epistola către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, prin iubire și din iubire pe toate le acceptăm: *Eu știu că tu nu meriți dragostea/ și-mi place totuși să ți-o dăruiesc;/ dar parcă bolta merită vreo stea,/ și totuși câte-ntr-însa s-oglundesc...// Nu meriți iarăși clipele de-acum/ și gândurile bune câte ți le-am dat,/ dar parcă merită noroiul de pe drum/ petalele ce peste el s-au scuturat?// [...] O altă creație în care este arătat rolul vital al celui mai curat sentiment, însă omul este atras de tot ce e rău și uită să iubească, deși e născut din iubire, omul remarcă trecerea timpului și astfel este cuprins de tristețe: *E-așa de trist să cugeți că-ntr-o zi,/ poate chiar mâine, pomii de pe-alee/ acolo unde-i vezi or să mai stea/ voioși, în vreme ce vom putrezi.//... Și-mi pare-așa ciudat că se mai poate/ găsi atâta vreme pentru ură,/ când viața e de-abia o picătură/ între minutu-acesta care bate// și celălalt - și-mi pare nențeles/ și trist că nu privim la cer mai des,/ că nu culegem flori și nu zâmbim,/ noi, care-așa de repede murim. (Murim...ca mâine)**

Prin creații precum *Din dragoste de oameni, Dumnezeu, Lumina asta* sau *Înger de lumină*, poeta se erijează într-un misionar al semenilor ce vestește luminarea lumii prin venirea Mântuitorului: *Lumina asta vine din pământ,/ nu se sperie, nu se scutură-n vânt./ O redau plantele sătule de vară,/ toate ființele gata să moară.// Spațiului o redă fiecare/ om singuratec, ori floare,/ c-un gest melancolic, ciudat,/ și-o pasăre parc-a zburat;//... Da, e lumina vieții ce ni se ia,/ nu te teme, păpădie, nu tremura,/ am să-ți spun, am să-ți spun ceva:/ zeei nu știu, însă noi vom învia. (Lumina asta)*

Tema iubirii întâlnită în operele publicate în timpul vieții sunt asemenea celor ce „alină foamea, setea și ajută pe cei goi, pe cei străini, pe cei bolnavi și pe cei din închisoare, fie că o face aceasta trupește sau duhovnicește” (Sfântul Maxim Mărturisitorul 2005:139) Iubirea e cea care transformă eul creator, cea care o apropie de ceruri: *Tu esti în inima mea ca un dar/ neasteptat și mult prea scump,/ pe care îl cercetez mirata iar și iar,/ cu-aceeasi nesecata desfatare.//Ești tainica putere și mândrie,/ de când te știu mi-i cerul mai aproape/ și nu mai pot durerile să vie,/ să-mi tulbure-ale sufletului ape....Asemeni unui mare cer cu stele,/ mi te-ai rasfrant în suflet ca-ntr-un lac,/ si-adanci de-atuncea-s gandurile mele,/ de aur glodul inimii, sarac.// Acestea toate să ti le platesc/ nu voi putea, ci lasa-mă macar,/ risipitorul meu, să te iubesc,/ din darurile tale dându-ti dar. (Daruri)* Spațiul imaginarului liric este paradisiac prin termeni ce fac trimitere la trei planuri, planul terestru, la cel celest și la cel acvatic, printre care: pădurea, soarele sau marea.

Simbolurile religioase din creația poetei Magda Isanos

Simbolul lumină-întuneric are la bază o altă opoziție cerul și pământul sau viață-moarte. Viața sau simbolul luminii este marcat de dorința de viețui, iar poeta are o aplecare către acest simbol, trecerea spre lumea de dincolo se face tot în lumină, după cum am citat mai sus, în poezia *Înger de lumină*. Lumină se face cu ajutorul soarelui, observabile sunt aceste două elemente biblice întrucât ele au fost instrumente la Facerea lumii: *Și a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!” Și a fost lumină. Și a văzut Dumnezeu că este bună lumina, și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric.*⁴

Curcubeul, un simbol de sorginte religioasă apare în poezia *Pomii cei tineri* și pare să aducă o aură de speranță și de împăcare sufletească: *Pomii cei tineri, în dimineața de marte,/ unii lângă alții au stat să se roage – / frunțile lor străluceau inspirate deasupra/ pământului*

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptură*. 2008. tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cap I, 3-4:11.

încă-n zăpezi.// Și-n aerul în care nu erau zboruri,/ pomii, ale căror umbre nu se născuseră,/ cântau un imn pentru viață,/ ca niște oameni goi și frumoși ei cântau:// „Soare de-aramă, zeu popular printre plante,/ privește oastea noastră-ndrăzneată;/ ici-colo aerul e rumen de tot printre ramuri,/ că viitoarele fructe acolo vor sta...//[...]Și-un curcubeu pe deasupra tulpinilor strimte/ cade vestind: nu moarte, desigur, nu moarte,/ pomilor tineri în dimineața de marte...(Pomii ce tineri)

Curcubeul este un simbol biblic, regăsit pentru prima dată în cartea Facere, capitolul 9, versetele 9-17: „*Iată Eu închei legământul Meu cu voi, cu urmașii voștri, [...] 15. Și-Mi voi aduce aminte de legământul Meu, pe care l-am încheiat cu voi și cu tot sufletul viu și cu tot trupul, și nu va mai fi apa potop, spre pierzarea a toată făptura. 16. Va fi deci curcubeul Meu în nori și-l voi vedea, și-Mi voi aduce aminte de legământul veșnic dintre Mine și pământ și tot sufletul viu din tot trupul ce este pe pământ!*”, 17. *Și iarăși a zis Dumnezeu către Noe: „Acesta este semnul legământului, pe care Eu l-am încheiat între Mine și tot trupul care este pe pământ.”*

Operele sale definesc credința ortodoxă, dar sunt evidente influențele panteiste: *N-aș vrea ca după moarte să-nvii/ În alt tipar de om sau animal,/ Sau floare cu petale străvezii,/ Ci-aș vrea să trec în regnul mineral.// Să fiu bucata rece de granit,/ Ascuns filon de marmură să fiu,/ Să-mi dorm, în fine, somnul liniștit/ Sub straturi suprapuse mai târziu.// Eu n-o să simt rozându-mă izvoare,/ Și peste-un veac o mână de artist/ Va nemuri minuni strălucitoare/ Din trupu-mi fără liniște și trist.(Dorința)*

Corabia este un simbol religios, aceasta înlocuiește toposul poeziilor din volumul antum, grădina, termenul definește călătoria și face referire la mai multe secvențe biblice, locul în care Mântuitorul predică, cea care l-a salvat pe Noe de potop: *S-aprinde-n oglindă lampa bătrână/ cu picior și bonetă de-atlas -/ și nu știu, eu povestesc, sau ea, fără glas,/ amândouă cuprinse-n lumină.// Noaptea uneori se desface ușor,/ c-un sunet de mătase lovită sau zbor,/ trece-albăstrind toate zările,/ până unde stau singure mările...//mDreaptă luci tinerețea mea, ca o sabie,/ și fiece vis păzit de dânsa- nflori;/ buzele mele spuneau uneori: " voi muri... " / însă pe toate mările aveam o corabie. (Lampa, vol Cântarea Munților)*

Concluzii

Iubirea este la poeta Magda Isanos în directă legătura cu natura, deci creația poate fi înțeleasă precum o închinare și o mulțumire adusă Creatorului. Versurile ei sunt o teofanie a tot ceea ce descoperă în natura înconjurătoare, astfel moartea este pusă în plan secundar. Mărturisirea credinței îmbracă o notă aparte, diferită de poeta mistică Zorica Lațcu, mai exact, o reintregire cu natura, astfel poeta își simte plecarea din această lume, dar și mai spectaculos, pare că așteaptă momentul și speră într-o premenire a lumii.

Creațiile sale sunt în perfectă legătură cu iubirea, a trăit în iubire deși zilele nu i-au fost multe. Prin iubire omul își primește răsplata vieții acesteia, trăind în iubire omul cunoaște nemurirea.

Creatoare a pus în valoare sentimentul de iubire, de la uman la divin după structura interioară, rămânând una dintre cele mai originale poete prin cele trei chei Dumnezeu, iubire și lumină.

BIBLIOGRAPHY

Bădescu, Horia, 1975, *Magda Isanos, Drumul spre Eleusis. Contemporanul nostru*, București, Ed. Albatros

Biblia sau Sfânta Scriptură, 2008, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă
Isanos, Magda, 1974, *Poezii*, București, Ed. Minerva
Isanos, Magda, 1988, *Cântarea munților*, București, Ed. Minerva
Rotaru, Ion, 1987, *O istorie a literaturii române*, vol.3, București, Ed. Minerva
Sfântul Maxim Mărturisitorul, 2005, *Capete despre dragoste, Răspunsuri către Talasie, din Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. III, București, Ed. Humanitas